

Dela societate academice romane.

Astadi, 1 Augustu 1873, deschidenduse sesiunea anule a societati academice romane, s'a datu lectura reportului delegatiunii societati, in urmat'orea coprindere:

Domniloru membri,

Sub semnatii, membri ai delegatiunii, venimu cu on'ore a expune adunarii generale situatiunea de preste anu a societati academice, cum si a'i da s'ema de lucrarile ce s'au inaintatu dela finele lui Augustu 1872, la 1/13 Augustu 1873, candu salutamu inaugurarea sesiunii ei a 8-a.

Delegatiunea in anulu percursu a resolutu, in cerculu competintiei se'le, affacerile de cari trat'ea 130 de procese-verbali, incheiate de ea (dosarulu Nr. 1).

Din lucrarile acestoru 130 de procese-verbali, vomu not'a aci pe acelea cari mai directu interesa atentiunea onor. societati, in prim'a sea siedintia din 1873, remanendu ca' tote celelalte se fia obiectulu specialelor cercetari ale comisiunilor Adunarii.

I. S'au publicatu ori respective, s'au reimprospetatu publicatiunile de concursuri diverse cu termenul parte pe anulu curentu 1873, parte pe 1874, dupa hotaririle din timpu ale societati academice.

Aceste concursuri, in totalitatea lor, fura urmat'orele:

1. Filologice, din fondulu Ev. Zappa:

a) Cea mai buna lucrare asupra formatiunii cuvintelor in limb'a romana, prin derivatiune si compositiune.

Termenulu concursului 1874.

b) Sintaxa romana. (Totu fondulu Zappa).

Termenulu concursului 15 Iuliu 1873.

c) Premiulu Alexandru Ion I, traducere de Bello civili cu anexa: de bello Alexandrino, Africano et Hispaniensi.

Termenulu 15 Iuliu 1873.

d) Premiulu Evang. Zappa: Traducere din Cicerone: Philippica II -- cap. XX inclusiv.

Titu Liviu: — Cartea XX — cap. XVI inclusiv.

Salustiu: — Jugurtha — pana la cap. XXIII inclusiv.

Plutarchu: — Tiberiu Grachu — intregu.

Dionisie Alicarnasu: — Cartea II — cap. XVI inclusiv.

Polibiu: — Cartea I — cap. XII inclusiv.

Dionu Cassiu: — Cartea 56 — cap. 30 inclusiv.

Termenulu concursului 15 Iuliu 1873.

2. Istori'a. a) Despre petrecerea romanilor in Daci'a pana in secti'a XII-a.

Termenulu 1874.

b) Fondulu Odobescu.

Despre Daci'a etc.

Termenulu 1873, Iuliu 15.

3. Scientifice:

a) Descrierea agricole si economica a unui judetiu.

Termenulu 1 Augustu 1873.

b) Flor'a unui judetiu.

Termenulu 15 Iuliu 1873.

c) Studiulu apelor minerali din 10 isv'ore.

Termenulu 1 Augustu 1873.

d) Studiulu geologicu alu unui judetiu.

Termenulu 1 Augustu 1873.

Aceste diverse concursuri s'au publicatu la timpu d-loru membri, in principalele foi publici din tierile romane, caroru foi le aducemu, la ac'asta ocaziune, multumiri sincere pentru binevoit'oriulu loru concursu.

Pana la timpulu otaritu prin publicatiunile concursurilor din 1873, au intratu la secretariatul societati academice urmat'orele manuscrite:

„Non solum armatis, sed interdum etiam otiosis minabantur (Pompeiani); nec quid quisque sensisset, sed ubi fuisset cogitandum esse dicebant.“

b) Manuscrulu (din 6 brosiuri) — de Bello civili — cu motto: „Hæc nova sit ratio vincendi, et misericordia et liberalitate nos muniamus.“

c) Manuscrulu — traducere din Titu Liviu, cu motto:

„Varia vitæ commutabilisque est ratio, vaga volubilisque fortuna.“

d) Manus. din Salustiu, cu motto.

„Parva sunt foris arma, nisi est consilium domi.“

e) Manus, din Salustiu, cu motto.

„Facta dictis sunt exarquenda.“

Pe langa aceste manuscrite de concursu, delegatiunea a mai primitu unulu, tratatu de geologia, dela d. Nicolae Pop professoru din Naseudu, cu rugaminte d'alu censur'a onor. societate.

D. Dr. Cihac, noulu nostru membru onorariu, inca ne-a anuntiatu unu elaboratu scientificu de competintia sectiunii de sc. naturali; ac'ast'a inca n'a fostu primitu.

Revenindu la manuscritele cari au intratu ca' rezultatu alu concursurilor publicate, delegatiunea se crede a atrage atentiunea matura a societati asupra faptului, nu fara semnificatiune, ca nu numai nu s'a primitu nici unu singuru manuscrisu pentru unele concursuri (ca' celu filologicu, sintaxa si celu istoricu, din fondulu Odobescu, ori ca' cele scientifice in genere), d'er' chiaru si pentru traduceri de autori latini, abia au incursu 5 manuscrite!

La sesiunea trecuta amu avutu 16 concurenti; de asta data avemu abia 5. Candu cugetamu la catu de pucine pagine de traducere se cerura pentru concursurile in cestiune, ca' conditiune pentru traducerea intregului autoru, si candu nu ignoramu cati barbati, latinisti capabili avemu, nu este locu de a ne intreba cu intristare despre caus'a acestei pucine partasiri a loru la luptele literarii asia de salutarii, deschise in fine si la noi, gratia nemuritoriloru donatori ai societati academice? Nu putemu atribui lips'a de concurenti la starea de cultura a natiunii, aiurea si alt'a trebue se fia caus'a. Onor. societate academice -si va purta atentiunea, credemu, asup'r'a acestei cestiuni.

II. D. A. Papiu, colegulu nostru, a continuatu lucrarea cu care a fostu insarcinatu de d-v'ost'ra relativa la Cantemiresci. Delegatiunea pe de una parte a furnitu d-lui Papiu charti'a necessaria pentru imprimarea traductiunii romane: Descriptio Moldaviae, si pe de alta parte a midilocitu aducerea din Russi'a a manuscriteloru Cantemiriane. Avemu de a multumi cu recunoscintia guvernului M. S. imperatorului russiloru si agentului seu diplomaticu din Bucuresci, d. Zinoviev, pentru bun'a-vointi'a si grabirea de a ne pune la dispositiune acele manuscrite. Sosite in lun'a trecuta, in numeru de

9 bucati, ele stau la cancellari'a onor. consulatu, adastandu hotarirea d-v'ost'ra in privinti'a prescrierei ori a traducerei celor cari suntu in limb'a rus'esca. Dintre aceste din urma suntu ale princip. Antiohu (deja traduse in versuri albe de repausatulu C. Negruzzi si A. Donici). Ca' semnu anticipativu de gratitudine pentru gratiosele comunicari de manuscrite din Moscua si Petersburg, delegatiunea a tramisu 20 esemplare din editiunea Descrip. Mold. guvernului imperiale russescu pentru a se imparti la bibliotecele imperiului. Ac'asta mica ofranda a fostu primita cu multumiri.

III. Delegatiunea, conformandu-se decisiunii d-v'ost'ra, a facutu prin diare (Octobre 1872), catu mai cunoscute regulamentele diverse ale societati, spre a inlesni publicului cunoscintia lucrurilor si atributiunilor ei. La timpu s'au vestitu si escelent'a mesura din 1872 a infintiarii comisiunilor permanente ale diverselor sectiuni din societate. Delegatiunea nu este in positiune inse d'a comunica d-v'ost'ra resumatu de lucrarile ce aceste sectiuni au pututu inainta in anulu percursu.

IV. Inca din Octobre 1872 delegatiunea a invitatu formalu pe toti d-nii membri cari au a-si face discursurile de intrare in societate, se binevo'esca ale inainta delegatiunii cu 2 luni inainte de Augustu, ca' si ea se le comunice d-loru membri insarcinati a raspunde, spre a ave' timpu de a-si pregati acele respunsuri, delegatiunea n'a primitu nici unu respunsu de asemenea natura. Colegulu nostru si presiedinte d. N. Kretiulescu s'a scusat la delegatiune, aretandu imposibilitatea in care este in acestu anu d'a face discursulu seu, din caus'a ocupatiuniloru esigente ale positiunii se'le politice.

V. Atatu in interesulu materialu, catu si mai alesu in acelu moralu alu societati, delegatiunea a gasitu cu cale a face deposite de operele ce societatea a publicatu, in principalele centruri europeane. Ea are multumirea a anuntia d-v'ost'ra, cu tota inlesnirea:

La Vien'a, la librari'a Geroldu.

— Parisu, la librariile Frank, Durand, Auguste et Perdonne, Laurel si Dumoulin.

— Londra, Henri Sotheran.

— Madrid, Bailly-Baillière.

— Berlin, Ascher.

— Petersburg, Isacoff si

— Lisabona — (Proc. verbale din 25 Octobre).

Gratia infintiarii librariiloru depositat'ore ale societati, sectiunile ei voru pot'e urmari, si mai cu pucine spese si mai repede, operele ce ar' dori se si le procure in cursulu anului.

VI. Bibliotec'a societati, suntemu fericiti a anuntia, ca au dobanditu in 1872—1873 unu sporiu forte considerabile de circ'a 400 volume, si numai prin daru. Nu putemu a nu cita aci pre cei mai insemnati donatori. Acestia suntu laudatii domni Paulu Vela din Oradia-Mare (26 volume intre cari parte din Fejer, 14 volume); 78 volume de tota insemnatatea oferite de colonelulu Asaki din bibliotec'a si operele proprii ale numuritorului seu parinte G. Asaki.

93 volume dela imprimeri'a statului;

50 volume, frumosu daru dela vechi'a libraria a scol'eloru din Iasi, a d-lui Petrini;

20 volume dela d. V. A. Urechia, dela care s'a mai primitu si mai multe documente vechi si autografe;

50 volume pretioase dela d-nulu generalu I. Adrianu;

Se nu uitamu a inregistra cu multumire operele istorice si de archiologia oferite bibliotecii noastre de membrii sei onorari: d-nii Capelini (Boloni'a), D. A. Cihacu, Bataillard, Frohner, D'Avril, etc.

Mai multe redactiuni inca au oferitu societatii academice cate unu exemplariu din foile lor; delegatiunea le-a adusu multumiri.

Pucine suntu cartile ce s'a procuratu prin cumparare din banii societatii. Ele se reducu la 17 volume.

Caus'a este, ca delegatiunea a tîenutu se nu face comande de catu dupa cererile sectiunilor respective ale societatii. List'a de cartile de comandat s'a primitu in Iuniu dela sectiunea filologica si comand'a s'a si facutu la librari'a Gerold din Vien'a. Totu deotata din fondulu donatu de D. Odobescu se urmarescu prin diverse librarii cartile de antiquaru, din notiti'a d-séle bibliografica despre Daci'a.

VII. Catalogulu de antichitati din museu, cu care d-nii membrii Odobescu si Urechia au fostu insarcinati, nu s'a facutu, din cauza, ca cele mai insemnate piese din museu au fostu duse la Vien'a pentru expositiune.

Comisiunea lexicografica a ajunsu cu imprimarea dictionariului la lit. F., in cele 40 côle de tipariu, in care se sperá se incapa pana la lit. L., dupa concursulu din 1872. Din Glosariu n'a mai aparutu nici una fascicula.

Conformu decisiunei adunarii delegatiunea a provocatu pe d-nii membri, cari au primitu a conlucra la dictionariu, se grabésca a tramite manuscrisurile d-lor. (Octombrie 1872).

(Va urmá).

Brasiovu 18 Augustu n. 1873.

Din'a nasterii Maiest. Sale imperatului si regelui apostolicu Franciscu Iosifu I se serbá aici cu distinctiune. In preséra capel'a regimentului Alexandru de inf. nr. 2 a tîenutu mersu de retragere si serate la judeciulu d. Carolu Schnell, la brigadirulu de Honvedi v. colonelu Pakor, venitu pentru mustra, si la comandantulu statiunii d. colonelu de Döbler, cece amusa publiculu din placia pana tardiu nóptea. Deminétia salve de tunuri semnalisara sorirea dilei a 43-le a nasterii in. Monarcu si music'a regimentului é' facu unu turu prin stratele cetatii. La 9 óre in diversele beserice se tîenù cultu divin si la 10 in parochi'a rom. cath., unde se aflara corpulu oficirescu, magistratulu si tóte bransiele, é' in faci'a besericii se desiertara salvele ostasime si de pe straja alte salve de tunuri.

Pe la noi nu s'a aratatu coler'a si starea sanetatii e imbucuratória; triste suntu inse scirile din Ardealu, Hunidóra, Clusiu, Turd'a, Reginu, unde pe di moru cate 5—9—12. In Turd'a au moritu pana acum 230 din 650 atacati, in Clusiu orasiu 489 din 1005 atacati, in Feleacu 13.

Ilustritatea sa d. episcopu alu Versietului Procopiu Ivacicovicu e alesu deputatu in cerc. cler. din Sibiu pentru congressulu de alegerea metropolitului gr. or.

Grigia parintésca.

D. prota si parocu din Clusiu Gavriile Popu se lauda in diurnalele maghiare, ca a datu poporului din amvonu consiliu salutaru, provocandulu a trai o viatia moderata in mancare si beutura si ferita de orce prihana, a trai in curatiana si trupesce si sufletesce, a nu suferi necuratiana neci macaru in giurulu casei si alu edificioru economice, cu atatu mai pucinu in cele din leintru, ca numai asia póte scapa si de colera; si alte consilia salutaria. Ele mai adaugu, ca dorescu, cá si alti parochi de ai nostri confessionali se faca asemenea cá conducatori sufletesce ai sermanului poporu. — Noi apretiamu grigi'a parintésca a d. Gavriile

Popu si a totu clerului facia cu poporulu, ca nece unu isvoru de luminare si conducere nu e atatu de aprópe si de recoritoriu, cá rostulu parintiloru sufletesce din amvonu; ma credemu, ca dela capii dieceseloru inca se tramitu instructiuni si svaturi sasalarie in tóte pericolele si necessitatile preste totu, la poporu, ca acesta este canalulu grigei parintesci, altufeliu indesiertu se numescu parinti; ne miramu inse, ca diurnale maghiare supunu atatu de pucinu de alti preuti romani, cá cum altii n'ar' porta nece o grigia de poporulu, turm'a sie incredintiata. — Preutii au datoriat cá se apere poporulu intru tóte de tóte pericolele ce lu amenintia: „preuti cu crucea'nfrunte“ si, déca nu o facu acésta, suntu a se pune sub canonisire din partea archiereilor, cari, credu, ca tramitu si de dreptulu cercularie se se cetésca din amvonu cu consilia de cele mai salutaria prin tóte besericele. Celi ce nu facu asia, nu merita nume de parinti, decatu numai de popi, cum era popii romaniloru, cari taiá siertva si o ponea pe altariu cum facu popii cu prescurele si parastasele etc. Predic'a, invetiarea, darea de consiliuri salutaria in tóta privinti'a, luminarea poporului in beserica si scóla si in societati cu discursuri varie salutaria despre tóte necesitatile lui, aceste suntu, ce distingu pe preutu si dascalu, si luminéza poporulu; é' nu numai tienerea cultului divin. — Acésta credemu, ca o face totu preutul, care ambitionéza numele de parinte spirituale, si dintre acestia e si d. G. Popu, macaru de l'ar' intrece toti altii, ca atunci amu vorbi altufeli despre atitudinea poporului romanu. Nu póte fi poporu fericitu si domnitoriu, care n'are preuti de acestia; cari primindu apostolatulu se se abnega pe sene pentru turm'a s'a la orce amenintiare de periculu.

Apellamu la acestu apostolatu alu clerului, cá se iè crucea invatiarii si a luminarii poporului si acum in casulu epidemiei de colera, ce domina, sei impartiesca consiliale cele salutari, din amvonu si prin cercularie tramise dela archierei, cari se céra si reportu de strict'a loru executare, ca poporulu nostru are cea mai mare lipsa de sfaturi intru tóte, si numai prin preuti se póte lumina mai intetitu, chiaru si la scaunulu confessiunii. —

(Colera) secera mereu la vietii de ómeni. Pe la Reginu, anume in satulu micu Petele, cum se scrie, au moritu la 200 sermani si mortii se afla si parasi pe strate, é' locuitori se fia fugitu multi de frica. De si se pare a fi pre exagerata acésta scire, totusiu lips'a de ajutoriu medicalu si consilia sanetóse se dovedesce prin asemenea respandiri. —

— „Nu ve nadajduiti spre boieri.“ Nemic'a bunu nu ne astépta dela altii pentru prosperarea nóstra; atatu bine vomu avé, catu ve vomu ecstórcé prin fortiele si sacrificiale nóstre si in beserica si in politica. — Unii se insielara a crede, ca prin proiectulu, ce se pregati pentru o nóua arondare a comitatelor in Ungari'a si Transilvani'a, se va planui, a se aronda nationalitatile spre a li se asecura macaru o viatia interna mai inlesnita prin limb'a nationale; inse organulu deakistiloru „P. N.“ protestéza de pe acumu, cá nu cumva ia desbaterea resp. in dieta se se atinga cestiunea nationalitatiloru, pentru ca arondarea se face numai cu scopu de a se asecura ecistinti'a natiunei politice, ad. a maghiarismului. Asia arondarea se se faca asia cá maghiarii petutindenea se fia factorii de totum facu. Ce e asia déra de preparatu? Óre ce mai impedece congresulu romaniloru asteptatu se se convóce? —

In Franci'a fusiunea Burboniloru si a Orleaniloru nu se privesce de periculósa republicei, ci de o curtuasia familiara fara insemnatate politica. Inse dupa ce o deputatiune de conservatisti oferira cont. Chambort ocuparea tronului, acest'a nu dise ba. Intr'aceea „Times“ e de opiniune, ca legitimistii se potu restaura; é' o fóia din Vien'a „M. P.“, care descoperise, ca Austro-Ungari'a ar' fi luat parte la restabilirea fusiunii Burboniloru si a orleaniloru, cu tóte desmintirile presei oficióse vienesce, acumu é' vine si dice, ca Austro-Ungari'a

a luat parte activa la acést'a fusiune, si ca consiliariulu de legatiune Okoliczany remane in Parisu si are misiune a conlucra activu la instalatiunea monarchiei in Franci'a. Nu cumva S. Alliantia si a luat de problema acésta restauratiune?

In Romani'a se crede acumu din tóte presemnele, ca resbelulu orientalu si deslegarea cestiunii Turciei europene se apropia, si ca Austri'a are se jóce rolulu principale in acestu resbelu, se'ntielege, ca in alantia cu Germania si Rusi'a. Pana acumu Austro Ungari'a stete tare pentru sustienerea imperiului turcescu; acumu inse diurnalele respandescu, ca Austri'a si a schimbatu politic'a orientale si cuprinde pe popórele crestine din orientu si ea in braci de amicitia; altii inse mai circuspecti nu dau credimentu vorbelor, candu faptele dovedescu, ca se continua politic'a eredita, care-si are continuitatea sa. — Alta e intrebuintiarea midiolocelor mai fine séu mai amicale spre ajungerea scopului aceleia-si politice. —

Domnitoriulu Romaniei cu Dómna se astépta pe 25—27 se resosésca la manastirea Sinai'a din calatori'a din apusu. In. Sa vine cu calea ferata pana la Brasiovu, unde lu voru astepta trasurele spre a calatori in Romani'a. Dómna va remané la Sinai'a, é' Domnitoriulu va lua partea conducatori'a la manevrele de tótna ale ostasime romane, cari vro 50 mii -si voru face exercitiale de evolutiuni diverse.

Reginulu Sasescu 1873. (Fragmentu.)

. . . Astadi candu tóta creaturele cu atatu franchetia si nerusinare -si jóca roluerele angajate; astadi candu lupt'a pentru esistencia si cucerire cu atatu relaritate -si iau sborulu; astadi, candu siarlatanismulu se pare a -si fi ajunsu culmea; astadi, candu pre dreptu se póte mai pretutindenea aplicá sententi'a: „plus valet favor in iudice, quam mille leges in codice;“ astadi, candu tradatorii si hipocritii se paru a nu-si mai avé margini in inundarea-le veninósa; astadi, candu cei slabi de angeru se inmultiescu cá buretii dupa plóe; astadi, candu cei mai multi abusandu de bunatatea poporului sinceru, neincetatu pe cont'a neesperientiei, nescientiei acestui'a, comitu cele mai strigutórie la ceriu abusure; astadi dicu mai mu'tu cá totu deaun'a — pentru infrenarea acelor torrenti nemicitori — se sentiesce imperativu imbraciosiarea scientiei — a unicei arme ce nece furi'a tempului, nece spad'a invingutoriului nu o póte cuceri. — Séu cum dice romanulu: „De lume are parte cela ce sci carte.“ Asta romanii nostri condusi de geniulu romanitatiei o practisa in fapta; poporulu si pre aici din di in di se inamoréza intru asi cresce fi in cultura, ceea ce se vede si din succesele urmatórie:

In diu'a de 23 Iuliu a. c. fai norocosu a asiste la esamenulu scólei principale din Reginu, — candu inca odata se adevéri dis'a: Romanulu fiulu Romei pórtu in sinulu seu simburele vietiei perpetue. Cunoscintiele prunciloru amesuratu etatei loru se pariea imposibile. Cunoscinti'a Istoriei romaniloru si a patriei, Geografie cu deosebire mapa a Botanice etc. erau preste asteptare. On. publicu se paria de totu incantatu, candu audiea copilasiulu abia in etate 10—12 ani cu ce focu, cu ce placere, cu ce curagiu -ti vorba despre Tatalu nostru Traianu si alti barbati mari, din istori'a patriei rom. —

Nu mai pucinu au fostu rapitu publiculu de chorulu vocale si declamatulu prunciloru. Intre poesiile declamate au fostu si urmatórele: Limb'a romana, Hori'a lui Pinteá, Cuculu si rondunic'a, Primavér'a, Longinu etc. Ce se atinge de producerea, acomodarea corpului si a tonului, tóta tîenut'a a fostu, precatu numai se póte intipuí de bine, facia cu etatea lor.

Toti cati au asistatu la acestu esamenu au dusu cu sine cea mai placuta souveniru si au fostu mai multu cá totu deaun'a indestuliti. Din aceste motive credu a nu fi de prisosu, déca domni conducatori pentru zelulu si diligentia ce au aretatu in anulu acest'a intru cultivarea tenerimei li se va aduce publica multumita, precandu densii si-au adusu cele mai frumóse sacrificia pre altariulu scumpei nóstre natiuni. A.

Bucuresci, 2 Augustu 1873.

Maiestatea S'a imperatulu insocitu de Exc. S'a br. Svarz, directorulu generale alu expositiei, ne-a

facutu onórea a visitá expositi'a romana. Maiestea S'a a examinatú in detaliu tóta galeri'a nóstre si a observatu cu multu interesu cerealele nóstre, lemnele, vinurile, sarea, lanurile, metasurele, costumele nóstre nationale, militare, diferitele produse industriali, kihlibarulu negru, tablourile, antiquitatile museului nostru si mai cu séma Maiestea S'a a admiratu multu thesaurulu dela Petrósa. Maiest. S'a a bine-voitu inca a acceptá unu fórt frumosu costumu nationale ce commissariulu nostru a avutu onóre a'i presintá pentru M. S. imperatricea din partea Altetiei S'éle principesei domnitóre, protectrice a Asilului-Elen'a, in care s'a lucratu acestu costumu.

M. S. imperatulu a insarcinatu pe d. Emanu-elu Kretiucescu a transmite multumirile s'éle si acelea ale M. S. imperatricea, Mariilor Loru domnului si dómnei. Parasindu expositiunea nóstre Maiest. S'a a bine-voitu a aretá satisfactiunea sea. („Monit.“)

REGULAMENTULU

pentru disciplin'a besericésca in Romania'a, votatu de sinodulu besericeii autocefale ortodoxe romane din Romania'a in sied. sa din 22 Maiu 1873, sanctionatu de Domnitoriu prin dechr. din 7 Iuniu 1873, nr. 1183.

(Urmare.)

Regulamentu de procedura in materi de judecata besericésca.

Despre acriuni, cercetari si citatiuni.

Art. 1. Intentéza una actiune, séu se apara contra ei numai acelu ce se bucura de liberulu exercitiu alu drepturilor sale si are calitatile cerute de legi si de santele canóne (indrep. leg. cap. 23, sin. II. can. 6).

Art. 2. Actiunea se va face printr'una petitiune adresata episcopului eparchiotu.

Art. 3. Petitiunea va fi timbrata. Ea va cuprinde:

a) Diu'a, lun'a si anulu; b) numele, pronumele, profesiunea, domiciliulu reclamantului si alu acusatului, si c) espunerea pe scurtu a motiveloru pe cari se baséza actiunea.

Lips'a timbrului, a numelui, a pronumelui si near-tarea motiveloru atragu nulitatea petitiunei.

Art. 4. Episcopulu eparchiotu, primindu petitiunea reclamantului, reguléza a se face cercetarea prin protoereulu respectivu, catu mai neitardiatu. — Protoereulu constata descoperirile s'éle la faci'a locului prin unu prescriptu verbale, care, insocitu de act'a casului, se tramite episcopului cu reportu.

Art. 5. Episcopulu, gasindu casulu de cale-rea consistoriului, tramite acestui'a reportulu protoereului cu act'a casului.

Art. 6. Consistoriulu observa, déca cercetarea este in regula, de coprinde si lamuresce tóte impregiarile cestiunii, déca de catra acusatul nu s'a facutu ver-una observatiune de nemultumire la cercetare, déca i s'a facutu indestularea cererii, séu déca nu, apoi pe ce temei. Déca se va aretá veri-unu feliu de neajunsu de neajunsu in procedura cercetarei, consistoriulu cere a se indeplini acea lacuna de cercetariulu dinnainte, séu de altulu, mai alesu déca acusatulu ar' cere alta persóna.

Art. 7. Déca din interogatoriulu facutu la cercetarea locala nu se esplica in destulu unele din impregiarile delictului, consistoriulu va luá acele informari dela incesi partile litigante la infacisirea lor.

Art. 8. Asupr'a intardiarei, séu a nedrepteloru lucrari ale cercetatorilor, séu ale consistoriului, se póte suplicá si cere indreptare la episcopulu eparchiotu.

Art. 9. Se opresce partiloru a adauge la cesti'a in tratare cestiuni ce nu se repórta la ea.

Art. 10. Instructiunea fiindu terminata, partile se chiama la infacisire prin anume citatiuni pentru infacisire se nu tréca peste una luna.

Art. 11. Partile primindu citatiunea suntú datóre a dá cuitantia de primire, care se inaintéza la episcopia.

Art. 12. Déca in curgerea termenului antaiu nu s'a primitu cuitanti'a dela parti pentru immanarea citatiunei, séu alte temeiuri legitime au impededatu infacisirea la termen, citatiunea se repetesce si se pune altu termen. Acést'a la ne-

voe se repetesce si a trei'a óra, candu judecat'a se face negresitu, chiaru de ar' lipsi veri-una din parti (can. ap. 74 catarg. 27 si 28).

Art. 13. Citatiunile se dau séu persónei, séu la domiciliulu persónei. La casulu din urma, servescé relatiunea oficiála a immaatoriului, constata conformu Art. din codulu pe procedura civile.

Art. 14. Consistoriulu, la cercetarea actei, este datoriu a observá déca in ea nu suntú amestecate cestiuni ce nu se refera la casulu delictului in cestiune. In prescriptulu verbale, consistoriulu se pronuntá asupr'a validitatii séu nevaliditatii impregiariloru si asertiuniloru ce se gasescu in act'a cercetarii; stabilescé faptul pe temeiurile solide ce se gasescu in acta; aplica la elu canónele si legile respective, si -si da opiniunea.

Despre siedintie si buna ordine.

Art. 15. Deliberarile consistoriului se presiedu de catra unulu din membrii, numitu de catra episcopulu eparchiotu una-data pentru totu-deauna.

Art. 16. Siedintiele nu voru fi publice. Ele se tienu regulatu in fia-care di, candu cere trebuint'a, afara de Damineci si serbatori.

Art. 17. Órele obligatorii pentru siedintie suntú dela 10 pana la 2.

Art. 18. Buna ordine intre siedintie se intretiene de catra presiedinte. Totu ce va ordoná presiedintele in acésta privintia va fi esecutata si intocmai. (Va urmá.)

Expositiunea universala din Vien'a.

(Urmare.)

Cupola este déra una din partile cele mai interesante a rotondei, ca-ci aci sta in adeveru totu grandiosulu edificiu, fiindca acést'a presinta greutatile cele mai mari.

Conceptiunea covarsiea astufeliu totu ce se incercase pana aci, in catu chiaru pana in momentulu deschiderii la 1 Maiu fusera óre-cari indoeli insusi asupra soliditatii edificiuului. Si érasí prin cifre se cuvine a da cu tóte acestea una scurta deslusire asupra cupolei. Unu feliu de invelitóre conica a careia caprioréla este de feru, acoperita cu table, cupola are unu povornisú de 30 grade cu una inaltime 48 metri 0,2 c., la extremitatea se afla unu belciugu alu carui diametru exterioru este de 30 metri, acestu belciugu serva de basa lanternei care are unu diametru de 32 metri si una inaltime de 10 metri invelitórea acestei lanterne este paralela cu invelitórea principale si se ridica la una inaltime de 7 metri 94, ceea ce demonstara printr'unu calculu fórté simplu ca belciugulu in cestiune se afla aprópe la 65 m. 06 de la pamentu. In sfarsitu edificiuulu se termina printr'unu felinarasiu de 8 m. de diametru si de 18 m. 06 de inaltime, avendu d'easupra-i una coróna imperiale de dimensiuni colosale, a carei cruce termina cu deseversire acésta opera gigantica. Una scara imensa permite visitoriloru se póta admira de visu, acestu capu de opera arhitecturale. La 23 metri aprópe de pamentu, una galeria interióra; si la bas'a lanternei una galeria exterióra, acésta din urma, mai interesanta si mai indrasneata, infacisíéza cea mai minunata vedere asupra orasiului Vienei si pitorescului ei impregiuru, in sfarsitu in cele din urma si spre a da celu din urma cuventu asupra acestui adeveratu efortu alu sciintiei, trebuie se mai adaogamu, ca loculu rotondei are una periferia de 338 metri 0,8 si ca suprafacia totale a invelisului seu acoperitu, este de 9,405 metri. Totalitatea féreloru intrebuintiate pentru acésta constructiune nu aterna mai pucinu de: patru milióne chilogramme.

Asia déra, dupa ce a esaminatu acestu capu de opera necomparabile, fara asemenea in lume, visitorulu strabate marea galeria din drépt'a, si trecandu una dupa alta prin sectiunile rezervate Austriei, Ungariei, Rusiei, ajunge prin Persi'a si Asi'a-Centrale, la loculu acordatu Romaniei. Sectiunea expositiunei romana ocupa una suprafacia de 657 metri, ceea ce vrea se dica ca ea nu prea a fostu reu impartasita de directiunea generale. Acestu spaciú era mai multu de catu indestulatoru, in raportu chiaru cu miculu numeru de produse expuse. Antaia vedere a sectiunei romane infacisíéza visitorului aspectulu unui intinsu salonu bogatu decoratu. Dóua draperii, una de culórea solferino si alta albastrulu cerului, strabatú galeri'a in largimea ei, formandu órecumu dóua portiere magnifice, cu ciucuri de aur, avendu asupra-le una armele Romaniei cu devisa Nihil sine Deo,

si cea alta cuventulu Romania, spre a desparti intr'unu modu distinctu sectiunea de aceea a Persiei care este vecina, si a areta astufeliu visitoriloru ca acolo suntú gramadite productele industriale si agricole ale Romaniei. La intrare, de fia-care parte a galeriei, suntú expuse costumele nationale cu féciele stralucitóre si variate cari atietia catra acestea fórté viu curiositatea visitoriloru. S'a pusú mai cu séma ingrijirea cea mai mare care s'a potutu spre a face se fia dispuse in chipulu celu mai interesantu, specificandu fia-care parte a costumeloru, dela ii, zovelci, servete, brane pana la marama, intr'unu cuventu pana la cele mai mici amenunte, cari se póta permite visitoriloru studiulu asupra obiceiuriloru poporului romanu. Covórele -si au si ele acolo loculu lor. Inainte de a continua inspectiunea galeriei romane, se cuvine a vorbi de unu pavilionu, care ocupa cá se dicemu asia centrulu sectiunii.

Acestu pavilonu, cu tóte ca este radicatu intr'unu stilu arhitecturale modernu, nu armonisíéza inse mai pucinu cu restulu instalatiunei. Trebuie apoi se trecemu in revista vitrinele consacrate antichitatiloru besericeii romane, apoi instrumentele de musica, armurele vechi, broderiele religióse atribuite lucrului familieloru domnesci de acum 300 de ani aprópe. Acésta descriptiune nefindu de catu una scurta dare de séma a expositiunei romane, asupra careia vomu reveni mai cu deamenuntulu intr'unu studiu comparativu, noi nu mentionamu aici de catu in graba expositiunea peiloru, a sielariei si curelariiei, a mobileloru si tapiseriei. Vine apoi expositiunea tabacuriloru, diferitele produse ale regiei, dupa aceea vinurile, cari, expuse pe dóua politie inalte impletite cu foi de vitia artificiale, forméza pendentu de fia-care parte a galeriei; acésta din urma este catra acestea impartita in dóua feluri de salóne, decorate cu dóua draperii séu portiere, una de atlasu albastru si alta stacojie si aur, din fabric'a D-lui Olbrich, alu Mariei Sale Domnului. In fine, mineralele, carbonii, etc., deosebitele feluri de ape minerale, naturale si artificiale, preparatiuni chimice; lemnele represintate printr'o serie de bucati taiate orisontalu din arbóri de mai multe ori seculari. In fundulu Galeriei, la drépt'a, una stanca artificiale unde suntú expuse cá cumu spre a imita natur'a, diversitatile cele mai variate de paseri sburatóre, pesci, etc., cari constitue faun'a romana. Visitandu atunci expositiunea cerealeloru care ocupa la centru in sectiunea romana unulu din cele mai mari locuri, asia dupa cumu se cuve-nea, fiindca productele agricole forméza cea mai mare bogatia a Romaniei, gasimu la stang'a cá pendentu alu sancei mai susu aretata, una pescera de sare naturale, formata de nisce uriasi bolovani de sare de bucate. Astufeliu este privirea totului expositiunei romane complectata prin partea artistica, belele-arte (pictura, sculptura si aquarele) si thesaurulu dela Petrósa.

Vomu aretá cu deamenuntulu in altu tempu fia-care din aceste parti de care amu vorbitu astadi in scurtu. Ce impresiune expositiunea romana a produsu ea asupr'a visitoriloru? Acést'a este prea anevoia se o spunemu noi insine, lesne se intielege. Cu tóte acestea credemu ca potemu se aretamu dóua puncturi: unulu este ca, cu tóte ca a inceputu lucrari sale mai tardiu de catu ori care alta sectiune, comisiunea a fostu destulu de fericita spre a vedé terminate intre cele d'antaiu, si in sfarsitu, marturia numai pucinu directa a succesului ce este permisú a spera este, ca toti suveranii veniti la Vien'a pana asta-di au visitatu in amenuntú si cu totulu in particularu sectiunea Romaniei, la care au parutu a se interesa cu vioitiune. Comisiunea romana la expositiunea universale dela Vien'a se póte catre acestea onora de a fi primitu pana acumu pentru tier'a sa in mai multe ocaziuni, numeróse marturisiri de satisfactiune din partea celoru mai augusti visitori.

(Va urmá.)

Publicarea protocóloru cartiloru funduarie in Transilvani'a.

(Capetu.)

III.

Cu privirea la trebile si affacerile oficióse, care se voru incepe cu 1-a Septembrie 1873, la fia-care din jubecatoriele susu insemnate se emitu urmatóriele provocatiuni si dispositiuni:

1. Se provóca tóte persónele, cari in urm'a vre-unui dreptu de proprietate, de pemnu ori de arenda, avutu inca pre tempulu autenticarei protocóloru cartiloru funduare, séu celu pucinu casc-

gatu inca inainte de 1-a September 1873, credu ca potu se pretinda vre-o indreptare, intregire, descriere, adaugere, séu stramutare in protocoalele cartilor fundarie: fia in privinti'a compunerii corpului fundariu séu a relatiunilor de posesiune intabulate; cá aceste pretensiuni pana **inclusive la 30 Aprilie 1874** cu atatu mai virtosu se le insinuedie, cu catu la din contra acele spre dauna unui alu treilea, care pre temeulu inscrierilor cuprinse in protocoalele funduarie, incepundu dela 1-a September 1873 va casciga cu credintia buna alte drepturi tabularie, nu se voru lua mai multu in consideratiune.

Acésta insinuare are a se intinde pe tóte drepturile de posesiune inca necuprinse in protocoalele funduarie, fara osebite, cá óre acele in cartile vechi esite séu ne esite din usu, ori in fasiuni funduarie séu alte carti, fóie si registre, suntu cuprinse ori ba, si ore a intinsu o partida in privinti'a transcrierii de posesiune a vre-unui bunu cascigatu rogare la vre-una judecatorie si judecatori'a a decisu asupr'a acestei instantie, ori ba.

Deci indatorirea spre insinuare cade mai alesu pre tóte acele persóne, ale caroru drepturi de posesiune la comisiunea localisarei neci prin sine, neci prin reprezentantii denumiti de comisiune s'au adusu in valóre; séu cari nu au fostu in stare dupa regulele localisarei a-si legitimá afirmatulu dreptu mai tare de posesiune ori de composesiune in contra posesorului facticu aflatu prin comisiune si inscristu in protocoalele funduarie; pretensiunea loru adusa inainte fia insemnata in protocoalele funduarie séu in protocolulu generalu de pertractare, ori ba.

2. Mai departe tóte persónele cari:

a) pe realitatile inscriste in protocoalele funduarie dupa detiermurirea prea inaltei patente de aviticitate din 29 Maiu 1852, si-au adusu in valóre dreptulu de aviticitate séu de rescumperare pemnorale, au sub altu titlu legitimu si-au insusitu dreptu de proprietate, séu caroru:

b) dupa otarirea aceleiasi patente de aviticitate li se cuvine terminu mai lungu spre realizarea dreptului de rescumperarea pemnorale prin asta se provóca aceste pretensiuni pana celu multu la **30 Aprilie 1874 inclusive**, spre incunjurarea urmarilor de dreptu amintite mai in susu sub punctulu 1-mu, a le insinua, si in casulu amintitu sub a) procesulu de dreptu pendente, spre adnotare in protocolulu fundariu, séu dreptulu recascigatu prin calea legale spre stapunere in acelasi; ér' in casulu b) dreptulu de rescumperare pemnorale, ce li se cuvine inca, spre insemnare in protocolulu fundariu a-lu legitimá cu documinte autentice.

3. Asemene tóte persónele, cari pe bunurile nemiscatóre inprotocolate, séu si-au cascigatu dreptu de prioritate, pemnu, servitute, au alte drepturi prin intabulari, insemnari, aduotatiuni, ori conscrieri pemnorale judiciari, séu pana la 1-a Septembrie 1873 inca-si voru casciga, se provóca, aceste drepturi din scopulu inscrierii loru in fóia sarcineloru corporilor funduarie pana celu multu **31 Augustu 1874 inclusive** cu atatu mai siguru ale insinúa, cu catu din contra dreptulu prioritatii cascigate mai inainte si-lu voru perde; precandu din contra facundu insinuare la tempu curenitu, dreptulu de antaietate cascigatu pana la 1-a Septembrie 1873, i voru remane in valóre facia si cu acei cascigatori si creditori ipotecari nuoi, cari au cascigatu dreptu de proprietate séu de pemnu dupa diu'a acumu mentiunata.

4. Acelea pretensiuni, care se basadie pre deobligamintele urbariale, séu alte referintie de acea natura, regulate prin patenta din 21 Iuniu 1854 edata in fóia de legi imperiale, bucata LV. nr. 151 suntu eschise dela provocarile edictale spre insinuare si demonstrare, precumu si dela pertractarile obicinuite in urm'a edictelor fara deosebire, fia acele in protocoalele de localisare prenotate, ori ba.

5. Terminii edictali prescristi in aliniile precendinti, nu admitu neci prorogare, neci justificare ori innoire de procesu.

6. Publicatele protocoale funduarie se voru considerá si conduce dela 1-a Septembrie 1873 incependu cá carti funduarie conforme § 321 din cédicea civile generale; deci incependu dela diu'a mentiunata, drepturi nóua de proprietate, ipoteka ori alte drepturi reali asupr'a bunurilor nemiscatorie introduse in ele, se voru potea casciga si transferi

asupr'a altora, precumu si a se sterge numai prin intabulare legale in acele carti, fara de a deroga inse pretensiuniloru asupr'a acestoru bunuri nemiscatóre mainante cascigate, insinuate si legitimate in terminulu edictale.

7. Prescriptele, dupa cari voru avé de a se indreptá partile si judecatoriele la implenirea si asecurarea trebiloru si affaceriloru officióse, insemnate in acestu edictu, suntu cuprinse in procesur'a transilvana pentru cartile funduarie, emisa cu ordinatiunea ministeriului de justitia ddo. 5 Febr. 1870 (Archivulu Ordinatiuniloru, anulu 1870 fasciorra I. si II.)

8. Acei creditori, cari prin óre-carea transcriere ar' suferi stricatiune cu privire la prioritatea pretensiuniloru loru transcrise séu transcriende, exceptiunile si facia cu una a treia persóna, le potu realisa inca in siese luni dupa terminulu defiptu in punctulu 3, — adeca pana **la finitulu Ianuel Fauru 1875**. referésca-se acele exceptiuni la validitatea pretensiuniloru, la incetarea, ori prioritatea loru. — Dupa decurgerea acestui terminu facia cu o atrea persóna nu se voru mai poté realisa asemene exceptiuni.

9. Judecatoriele indicate sub II. in affacerile loru voru intrebuintia sigilulu judecatoriei respective.

Clusiu, 21-a Iulie 1873.

Directiunea r. u. de carti funduarie pentru Transilvani'a.

Noutati diverse.

— A esitu de sub tipariu **Bibliothec'a de legislatiune** séu COLECTIUNEA LEGUIRILORU ROMANIEI vechi si nuoi de Ioanu M. Bujoreanu. Unu volumu de 2144 pagine, contienendu tóte legile, proceduri, regulamente, decrete, circulare instructive, conventiuni, concessiuni, statute, tarife, tablouri, formularii, ect. In acestea intra si legiurile vechi: Caragea, Calimah, ale princip. B. D. Stirbey, Manualu de pravila besericésca si Statutele coloniiloru bulgare din Basarabi'a).

Depositu, spre vendiare, la librari'a Socek et Comp. in Bucuresci.

Pretiuulu: **30** lei nuoi esemplariulu.

Din scaun. Orestiei. Casteu in 14 Aug. 1873. Cu anima sfasiata de dorere venu a ve incunoscintiá tristulu casu din comun'a nóstra Casteu. Dumineca in 10 Augustu st. n. di fatala pentru noi: — la 3 óre dupa amiadia-di a fulgeratu in una casa a unui bietu tieranu, lovindu mai antaiu pre unu june in etate de 20 ani, pre o féta sor'a lui, si pre mum'a loru, care érá morbósa in patu — dupa acea s'a aprinsu casa pre ei; bietulu omu si cu fitiorulu celu mai mare, au scapatu prin focu cá vai de ei. Dér' dorere! pre celea 3 nenorocite fientie, ne avendu cine le scóte a fara, le a consumatu foculu in casa.

Suflandu unu ventu teribilu in 1/2 óra a consumatu foculu 17 case, si totu atatea siuri — au produsu una dauna necalculabila, lasandu pre bietii tierani romani sub cerulu liberu. Consumandule totu, ce au adunatu cu multe sudori si fatigia, lipsiti de orce ajutoriu, incatu suntu gat'a a peri.

Multiumita d-lui Ioseff Jan, subjude reg. si presiedinte la societatea stingatoriloru de focu in Orestia: atatu d-séle, catu si membriloru din aceeasi societate, cari in numeru de vre-o 70 individi, grabira cu unu aparatu de apa, intru ajutoriulu nostru. Ma numai respectiviloru d-ni le potemu atribui salvarea a mai multoru case de ferirea focului.

Pentru ácea atatu dlui Ioseff Jan, catu si celoru alalti individi binefacutori, pentru umanitatea si simtiulu crescinescu ce -lu au aratatu facia cu noi in unu casu asia tristu, le esprimemu multiumit'a nóstra — prin
Ioanu Popu
teologu IV.

— (Diamantele suveraniloru.) Déca a fostu ceva care a trasu curiositatea, care a lutu ochii poporatiunii parisiene, cu ocaziunea vísitei Siahului Persiei, a fostu fara contradicere diamantele acestui rege alu regiloru. Cu tóte acestea, déca Siahulu de Moton, dela Borneo, ar' fi venitu si elu se dè visite in Europ'a, si ar' fi pusu in vederea europeniloru petrele sale scumpe, ar' fi potutu, se crede, se concureze cu acele ale M. S. Naser-ed-Din, fiindca densulu posedá celu mai mare diamantu cunoscutu pana adi. Diamantulu imperatului Mongoliloru cantaresce 279 carati si este pretiuitu 12 millióne franci. Faimosulu diamantu Orloff, care apartine corónei Rusiei a fostu adusu in Europ'a, in urm'a unoru circumstantie destulu de curióse. Unu soldatu care facea parte din armat'a indianiloru, observandu intr'unu templu din Pondichery cei duoi ochi a-i idolului lui Brahma, vediu, ca suntu de diamantu; si ochii ilu incautara asia de multu incatu avù recursu la brutalitate pentru a se introduce in templu. Deserta, imbratiosia religiunea indostana si facù se fia primitu intre ministrii subalterni a-i religiunei lui Brahma. Candu crediù momentulu favorabilu, se strecura in templu, scóse unulu din ochii idolului si fugi cu acestu tesauru fara a avea tempu se scóta si pe cela-laltu. Unu englezu ilu cumpara pe 50,000 franci si elu ilu vendù imperatrici Chatarina pe mai multe millióne, acordandu-i peste acestea o pensiuone viagera si titluri de nobletia.

Diamantulu imperatului Braziliei, a carui greutate e de 1730 carati, ar' costa millióne, déca stralucirea lui n'ar' fi slabita prin óre-cari defecte.

Diamantulu sultanului din Nizam trage 400 carati.

Acel'a alu alu imperatorelui Austriei cantaresce 29 grane.

Acel'a alu regelui Portugaliei e greu de 25 grane 52.

Acelu faimosu Ki-Noor, séu Muntele-de-lumina, posedatu de regin'a Engliterei.

Diamantulu care ornéla coróna papei provine din tesaurulu ducelui de Bourgogne, luatulu dela Grancou. Vendutu dupa batalie unui evreu din Bern'a, pe pretiuulu de trei icosari, apoi platiti succesivu 5 si 6 mii galbeni, in urma rescumperatu cu 14,000 galbeni de Louis Sforce, acestu diamantu trece in posesiunea papei Jules II pe pretiuulu de 20,000 galbeni aprópe.

In Franci'a se intielege, sub denumirea de „diamante ale corónei“, tóte bijuteriele cari facu parte din dotatiunea mobiliara a corónei si intre cari se distinge Regentulu, in greutate de 136 carati, pretiuitu 12 millióne. Inventariulu generalu alu diamantelor, margaritareloru si altoru petre pretiése ale corónei, facutu in temeulu legii listei civile, a constatatulu ca aceste bijuterii erau in numeru de 64,812, cantarindu 18,751 carati si pretiuite 20,900,260 franci.

Franci'a le posedé, cumu se vede, si cá unu bogatu tesauru.

Publicatiune.

Din partea directiuniloru de mai in diosu, se aduce la cunoscintia publica, cum ca din caus'a cholerei epidemice, carea si aici in locu incepù a se manifestá, cursulu gimnasiale, normale si preparandiale, care era a se incepe cu 1 Sept. n. a. e. s'a amanatu pana la incetarea epidemiei pre tempu nedeterminatu; ér' terminulu deschiderii cursului se va anuntiá totu pre acésta cale la tempulu seu.

Blasiu 16 Augustu 1873.

Directiunea gimnasiale T. Cipariu m. p.

Directiunea normala si preparandiala

Ioane Fekere Negrutiu. m. p.